

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVRSITETI

«TASDIQLAYMAN»
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
rektori *[Signature]* A.U. Sattarov
2024 yil "30" 08

**LOTIN TILI VA TIBBIY TERMINOLOGIYA
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	900000	Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	910000	Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishlari:	60910200	Davolash ishi
	60910300	– Pediatriya - ishi

Termiz – 2024

Fan/modul kodi LTTTB142	O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili o'zbekcha		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari soati	Mustaqil talim soati	Jami yuklama soati
	Lotin tili va tibbiy terminologiya	60	60	120

2.	<p>1. Fanning mazmuni</p> <p>Modulning maqsadi – zamonaviy texnologiyalarni o'qish jarayoniga jalb qilib, talabalarga tibbiy bilimlarning nazariy asoslarini 3 ta bo'lim bo'yicha (anatomik, klinik va farmasevtik) asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, grammatik qonuniyatlar tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amalda tadbiq etish ko'nikmasini hosil qilish.</p> <p>Fanning vazifasi talabalarda ta'lim tarbiya, qonun va qoidalardan hamda didaktik tamoyillaridan kelib chiqib, davolash, professional ta'lim (davolash ishi) fakultetlari talabalarining Lotin tili va tibbiy terminologiya modulini asosini o'zlashtirishga, shuningdek bu bilimlarni amaliyotda qo'llash, shakllantirishga va talabalarga tibbiy atamalarni lotin va yunon dubletlarini o'rganish yo'li bilan yunaltirilgan o'z kasbiy mahoratlarini kengaytirish va rivojlantirish, ularning kundalik, ilmiy va kasbga oid sohalarda faoliyat olib borishlarida kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirish.</p>
-----------	--

II. Asosiy qism

2.1. Moduldagi ma'ruzalar mavzulari, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Modul bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlari ko'zda tutilmagan.

III. Moduldagi amaliy mashg'ulotlar mavzulari, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

3.1. Amaliy mashg'ulotlarning mavzular ro'yxati:

1-semestr

I bo'lim. Tibbiy terminologiya

1-mavzu: Tibbiy terminologiyaga kirish. Lotin alifbosi. Unli va undosh xarflar. Digraflar. Harf birikmalari.

2-mavzu. Urg'u qo'yish qoidalari.

3-mavzu. Ot: grammatik kategoriyalar, lug'at shakli haqida tushuncha, otlarning turlanishi, rodini aniqlash. Negiz. Moslashgan aniqlovchi ishtirokida anotomik terminlar.

4-mavzu. Sifat: grammatik kategoriyalar. Lug'at shakli. Moslashgan aniqlovchi ishtirokida anotomik terminlar.

5-mavzu. Sifat darajalari: Qiyosiy daraja, yasalishi va turlanishi qo'shimchalari. Sifat darajalari. Ortirma daraja.

6-mavzu. Masculinum . Otlarning 3-turlanishi. Lug'at shakli. So'z o'zagi. Femininum. Otlarning 3-turlanishi. Lug'at shakli. So'z o'zagi. Neutrum. Otlarning 3-turlanishi. Lug'at shakli. So'z o'zagi.

7-mavzu. Nom. Sing va Gen. Sing. sifatlarning otlar bilan moslashish qoidalari.

8-mavzu. Otlarning 1va 5 turlanishi: Bosh kelishik qo'shimchalari ko'plikda. (Nom. Plur.).

9-mavzu. Otlarning 1va 5 turlanishi: Qaratqich kelishik qo'shimchalari ko'plikda. (Gen. Plur.).

10-mavzu. Otlarning 3-turlanishi ko'plik shaklining anotomik terminlarda ifodalanishi.

11-mavzu. Sonlar: Tartib va sanoq sonlar. Lotin va grek old qo'shimchalari.

12-mavzu. Nom.Plur.va Gen.Plur.da murakkab anatomik terminlarni tarjima qilish.

13-mavzu. Kollokvium.

14-mavzu. Anatomik terminologiya bo'yicha umumlashtiruvchi dars.

15-mavzu. Klinik terminologiyaga kirish. Klinik atamalar yasash usuli. Suffiksatsiya. Prefiksatsiya usuli.

16-mavzu. Klinik terminlar yasovchi atama elementlar. A'zo va bosh qismlarni ifodalovchi yunon-lotin dubletlari. Ilmni, fanni, diagnostik usullarni, davolashni, iztirobni, kasalliklarni ifodalovchi yunon atama elementlar.

3.

17-mavzu. Yunon-lotin dubletlari.Organlardagi va to‘qimalardagi patologik, o‘zgarishlarni, terapevtik va xirurgik usullarni ifodalovchi yunon atama element.

18-mavzu. Yunon-lotin dubletlari va yakka AE lar. To‘qimalar, organlar suyuqliklar sekretlar, jins va yoshni ifodalovchi yunon-lotin dubletlari. Funktsional va patologik holat hamda jarayonlarni ifodalovchi yakka AElar.

19-mavzu. Yunon-lotin dubletlari va yakka AElar.Turli fizik xususiyat,sifat,munosabat va boshqa belgilarni ifodalovchi yakka AElar.

20-mavzu. Klinik terminologiya bo‘yicha yakuniy dars. Kollokvium.

III bo‘lim. Farmasevtik terminologiyaga

21-mavzu. Farmasevtik terminologiyaga kirish. Dorivor moddalarning trivial nomlari. Tarkibiy qismlar. Dori shakllari.

22-mavzu. Farmasevtik termin strukturasi.

23-mavzu. Fe‘l va uning grammatik kategoriyasi .Standart retsepturada formulirovkalari fe‘llar bilan.

24-mavzu. Farmasevtik terminlarni va tarkibiy qismlarni ishlatilishini mustahkamlash.

25-mavzu. Standart retseptura formulirovkalari ko‘makchilar bilan.

26-mavzu. Retsept strukturasi. Retsept yozish qoidalari.

27-mavzu. Tabletkalar, shamchalar va ko‘z plyonkalarini yozishda tushum kelishigini qo‘llanilishi.

28-mavzu. Retsepturada kimeviy elementlar.Kislotalar.Oksidlar. Tuzlar.

29-mavzu. Retsepturada asosiy qisqartmalar.

30-mavzu. Farmasevtik terminologiyaga bo‘yicha umumlashtirilgan mashg‘ulot.

IV. Mustaqil talim va mustakil ishlar

Mustaqil ta‘lim uchun tavsiya etilgan topshiriqlar.

- 1.Lotin tili tarixi
- 2.Zamonaviy tillarda lotinshunoslik
- 3.Rim sonlari
- 4.Rim kalendari
- 5.Rim ismlari
- 6.Gippokrat qasamyodi
- 7.Meditsina va san‘at
- 8.Tibbiyot emblemalari
- 9.Tibbiyotda lotin- yunon mifologiyalari
- 10.Yunon-lotin epigrammalarida tibbiyot va salomatlik
- 11.Lotin iboralarinin g‘ayotimizning barcha jabhalarida tutgan o‘rni
- 12.Talabalar leksikasi
- 13.Qadimigi Rim faylasuflari, yozuvchilari va shifokorlari
- 14.Anatomik iboralarining tarjimai
- 15.Rim va Gresiyada davolashning kadimiy usullari
- 16.Antik davr tabiblari
- 17.Kadimgi Gresiya vaRimda jaroxlik usullari
- 18.Antik davr texnologiyalari
- 19.Qadimgi Gresiyada kosmetologiyani qo‘llanishi
- 20.Zamonaviy kosmetologiya

	<p>21.Zamonaviy kosmetologiya 22.Dorivor o‘simliklar 23.Zamonovit tibbiyot texnologiyalari 24.Olmosh. (yego-men, poroma- men uchun, tersi- toza holda). 25.Lotin tili gaplarining strukturasi. (Corpus hominis e capite,trunco et membrs constant). 26.“Sum, esse” – Bor bo‘lmoq fe‘lini tuslanishi. (Yest modus in reb 27.Anotomic va gistologik nomenklaturalarida qo‘llanilgan hozirgi zamon sifatdoshining aniqlik nisbati. (abdusius-uzoqlashuvchi, perfarans-yoruluvchi) 28.Anatomic va gistalogik nomenklaturalarida qo‘llaniladigan o‘tgan zamon sifatdoshining majhurlik nisbati. (sercumflexsus-egilgan, perfarantus-teshilgan) 29.Prafisional tillar va ularning milliy tilda asosiy hususiyatlari 30.Ibn Sino yevropa olimlari talqinida.</p> <p>V. Fan o‘qitilishining natijalari Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: I-semestr yakunida – boshqa fundamental va klinik modullarni o‘zlashtirishi uchun lotin tili va tibbiy terminologiya modulining zarurligi; - anatomik bo‘limlar bo‘yicha morfologik, sintaktik usullarni bilishi va ularni amaliyotda qo‘llash; - anatomik bilim asoslari. Talaba bilishi shart: -nazariy bilimlar bo‘yicha anatomik terminologiyada barcha bo‘yin sohasiga tegishli suyaklarni lotin tilida fonetik jihatdan to‘g‘ri talaffuz qilishi; - suyaklarga tegishli bulgan anatomik terminlarni grammatik jihatdan to‘g‘ri tahlil qila olishi, ya’ni ot bilan sifatni moslashtirishi; - anatomik terminologiyada juft bo‘lgan organlarni, tana qismlarini, suyaklar, tishlar, to‘qimalar, hujayralar, muskullarni lotin tilida ifodalashda otlarning ko‘plik forma qo‘shimchalarini to‘g‘ri qo‘yish va yod olish. Talaba bajara olishi lozim: - bu nomeklaturadan unumli va to‘g‘ri foydalana olishi uchun lotincha terminlarni to‘g‘ri talaffuzini bilish uchun, mustaqil tarzda lug‘atlarsiz lotincha terminlar yasay olish. Talaba quyidagi ko‘nikmalarga ega bo‘lishi lozim: tibbiy terminlarni tuza olish</p>
4.	<ul style="list-style-type: none"> ● VI. Talim texnologiyalari va metodlari: amaliy mashg‘ulotlarni bajarish va xulosalash; interfaol keys-stadilar; blis-surov; ● guruxlarda ishlash; takdimotlarni qilish, jamoa bo‘lib ishlash va ximoya uchun loyixalar. ● ● ● ● ● ●

5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni tula o'zlashtirish, taxlil natijalarini tug'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar hakida mustakil mushoxada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rustamova. S.Sh., Saydullaeva M.A., Abdullaeva R.M., Israilova M.N., Yuldasheva D.D. Lotin tili va tibbiy terminologiya, Darslik. Toshkent. 2017 y. 2. Xodjaeva L.U. Lotin tili, Darslik. Toshkent. 2005 y.

7

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Israilova M.N. Lotin tili va klinik farmasevtika terminlari, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2016 y. 4. Israilova M.N., Abidova M.I. Lotin tili uchun umumiy lug'at. Toshkent. 2016 y. 5. Chernyavskiy M.N. Latinskiy yazыk i osnovы meditsinskoy terminologii. Moskva. Uchebnik. Moskva. 2007 g. <p>5.2. Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Chernyavskiy M.N. Latinskiy yazыk i meditsinskaya terminologiya, Uchebnik. Moskva. 2015 g. 2. Buxarina T.L. i dr. Latinskiy yazыk i meditsinskaya terminologiya, Uchebnik. Moska. 2016 g. 3. Edwina Kidd, Ole Fejerskov. Essentiaais of dental caries Fourth edition. Oxford University press. 2016 u. 4. Barbara A.Gyls, Regina M.Masters "Medical Terminology Simplified fourth edition. A programmed learning approach by body system " USA, 2010 u. 5. Author: Maigorzata Budzowska "Medical Latin Course" Medical University of LODZ, 2007 u. <p>5.3. Internet saytlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.ziyonet.uz 2. http://www.edu.uz 3. https://books.google.co.uz 4. http://latin-online.ru/sbornik/ 5. www.meddean.luc.edu 6. http://knigi.tor2.org/ 7. www.moodle.sammi.uz 8. http://elib.bsu.by/ 9. http://www.gumer.info/ 10. http://sovtor.org/
--	---

7.	Fan dasturi Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Ilmiy Kengashning 2024 yil 30 avgustdagi 1-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: Hazratkulova O.A.- TISU, Tabiiy fanlar kafedrası o'qituvchisi
9.	Taqrizchilar: 1. Shirinqulova Sh.M.- ToshMI, "Tillar" kafedrası katta o'qituvchisi 2. Toshpo'latov T.A.- Tabiiy fanlar kafedrası o'qituvchisi

